

1955, רכש תמיר דירה מרווחת יותר ברחוב רחל אמנו, גם כן בירושלים. אל דירה זו העביר את אמו הקשישה (אביו נפטר קודם-לכן). את רכישת הדירה הזו, הגדולה בשיטחה ובמחירה משתי הדירות ברחוב צפניה ובבית-הכרם גם יחד, מימן יעקב תמיר, בין השאר, ממכירת אותן דירות.

את יתרת המימון לרכישת הדירה הגדולה והחדשה, קיבל תמיר, ממקור אחר. היה זה אותו מקור, שלדברי יעקב תמיר עצמו, שינה את מעמדו הכספי מקצה עד קצה, אמה של אשתו, ילידת דרום-אפריקה, הורישו לבתה כסום של 20 אלף לירות שטרלינג.

אמה של נאווה תמיר, כך מסתבר, עלתה לארץ בסוף שנות התמישים. מאחר, ריה, מסביר יעקב תמיר, היא הותירה בדרום-אפריקה רכוש רב. עם מותה של האם, ממשיך ומספר תמיר, הסתבר כי את מרבית רכושה השאירה בדרום-אפריקה בצורת כסף מוזמן בלירות שטרלינג, ורק קרקעות פרטיות. עם מותה הועברו כל חסות כונוניה במומן לארץ. כסום זה, סיפר תמיר, הושקע בדירה ברחוב רחל אמנו, במדיקת רישומי הדירה בטאבו מסתבר, כי שנה לפני מות אמה של נאווה, בשנת 1961, הועברה הבעלות על הדירה, שהייתה רשומה עד אז על שם החמות ועל שם בתה, לבעלותם של נאווה ויעקב תמיר.

ה"מציאה"

של תמיר

את הוויליה שלו בשכונת רמת-איש כול בירושלים, החל יעקב תמיר בורגה ב-1970, בעת שניהן נוציב מסה-הכנה סה.

מייד אחרי מילחמת ששת-הימים, כאשר הוחלט לאלקס את גיבעת-המיתר בירושלים, על-מנת לקבוע נוכחות יהודית במקום, הוקצו מיגרשים במחיר סימלי לכל מי שהתחייב להתחיל לבנות מייד בית במקום. יותר מ-450 איש קפצו על המרציאה, נרשמו להגדלת המיגרשים. מרביתם היו אישי-ציבור, ופקידים בכירים או מרציאים במוניסרטיטה. תמיר, שנרשם אף הוא בהגדלה, לא עלה בגורל ולא זכה במיגרש במקום.

אולם כעבור חודשים אחדים, כאשר כמה מן הזוכים התמהמהו בבניית ביתיהם, בניגוד להתחייבותיהם, נטל מהם משרד השיכון את הזכאות על הקרקע שהוקצתה להם. אלה הוצעו לנרשמים שלא עלו ב"הגדלה הראשונה. כך זכה גם יעקב תמיר בחלקת הקרקע הנכספת, ברחוב רמת-הגולן. לדבריו הוא היה המיספר ה-48 בתרשימת המבקשים שלא עלו בגורל. יחד עם שכנו, פקיד בכיר בבנק ישראל, שכרו השניים אדריכל שיתכנן עבורם את הוויליה המפוארת. שהקמתה החלה בשנת 1970.

כאשר החל בהקמת הבניין הם מצאו "מציאה", כהגדרתו של תמיר. היה זה מפסק-בנייה ומנהל-עבודה ירושלמי יועקב קליינמן. שנים אחדות קודם-לכן כבר הועסק אותו קבלן על-ידי תמיר. היה זה הוא שבנה עבורו את המוסך בבית שברחוב רחל אמנו. בזמנו היה המוסך תריגרי-בנייה. אולם בזכות קשריו הטובים של קליינמן הושג הרישוי המתאים. מאוחר יותר היה זה קליינמן שהפך את המוסך למחסן, ואחר-כך גם לדירת-חרר להשכרה.

קליינמן החל עובד במקום, בהקמת שתי הווילות הצמודות, של תמיר ושכנו. בעזרת קבלן נוסף שסיפק את הפועלים הערבים לעבודת הבניין, מחיר הבנייה של הוויליה, שהווייה מורכב כיום על-ידי שני אים כסכים של כמיליון וחצי ל"י, היה צריך לעלות, להערכת מהנדסי בניין, כי חצי-מיליון לירות ב-1971. לטענתו של תמיר היתה הבנייה "זולה הפלאי", ולא עלתה לו יותר מ-200 אלף ל"י. הקבלן קליינמן, לעומת זאת, מעריך כי הקמת הוויליה עלתה לתמיר כ-300 אלף ל"י. סוף-סוף, אסור לשכח כי כסום זה כולל גם את מדרגות השיש האיטלקי והחריטה החרודית ששולבו במיבנה.

לטענת קליינמן, קיבל הוא מתמיר כסום של כ-60 אלף ל"י בלבד. עבור עבודה שנמשכה כארבע שנים. לדבריו היתה זו העבודה היחידה שביצע באותן שנים. פרט לעוד כמה עבודות קטנות אצל אנשים חשובים. גם מבלי לבדוק, אפשר להתערב שהצגת ההכנסות שלו לאותן שנים אכן מאמתת את דבריו.

ובכל זאת, עם סך של 200 אלף ל"י לבניית הוויליה הוא כסום נכבד ביותר עבור פקיד ממשלתי, שהוא אב למישפחה ברוכת-

ילדים וחייב לדאוג לחינוכם וכלכלתם. מניין לקח יעקב תמיר את הסכומים שהיו דרושים לבניית וילת-הפאר שלו? כשהתבקש להשיב על שאלה זו, לא איבד יעקב תמיר את חושי-ההומור שלו. "כאשר כיהנתי כנציב מסה-הכנסה", סיפר, "היו נופלים אנשים מימין ומשמאל. חברי נהגו אז להתלוצץ: 'מתי יגיע תורך?' והנה, עתה אני רואה שהגיע גם תורי".

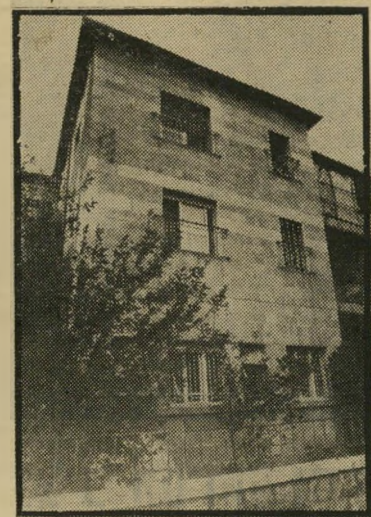
לעצם העניין, טען תמיר, שבאותה תקופה היו הכנסותיו, כפקיד ממשלתי בסדר גודל של כחמשת אלפים ל"י נטו לחודש. כמי שהיה ממונה בין השאר, גם על גביית מס ההכנסה מפקידי-הממשלה, חייב היה תמיד לדעת שחסבר זה הוא בלתי מחקבל על הדעת. שכן, גם כיום, מעטים הפקידים הממשלתיים בדרגות הבכירות ביותר, המרוויחים חמש אלפים ל"י נטו בחודש.

לפני שנתיים ושלוש, היה הדבר פשוט בלתי אפשרי.

חצי כוס-מיץ

מלימון יבש

ד רמת הכנסותיו של יעקב תמיר בשנים שבהן כיהן כנציב מסה-הכנסה, אפשר ללמוד מראיון שהעניק בחדש מארס 1972, לדב גולדשטיין במערב.

ההתחלה

זהו הבית ברחוב רחל אמנו בירושלים, בו החזיק יעקב תמיר בקומה שלימה וכן במוטן אותו הפך לדירת-חרר. כיום מושכר רכושן בבית זה, בעוד הוא מתגורר בווילה בדרום-אשכול. חלק מהדירות שבבעלותו רשם יצחק תמיר על שם חמשת ילדיו, כדי לשלם מס-רכוש בסכומים מוקטנים.

"מהי משכורתך החדשה?" שאל אז גולדשטיין את תמיר. "1900, ל"י ברוטו", השיב תמיר. "זה מנכים לי 450 ל"י מסה-כנסה, 180 ל"י מילווה-חיסכון ו-50 ל"י ביטוח-לאומי". "כמה אתה מצליח להביא הביתה?" הריסוף גולדשטיין לשאלו.

"אלף ושלוש ל"י לחודש", היתה תשובתו של תמיר.

"אתה עובדת?" שאל גולדשטיין.

"לא!" חרף תמיר, "היא עובדת בבית, וכוונת שזאני אומר שהיא לא עובדת".

"יש לך חשבון-הוצאות רציני?" התעניין המראיין.

"לא, רציני, ולא בלתי-רציני. אין לי בכלל!" דיברו יעקב תמיר.

כאשר שאל אותו המראיין אם אינו אוהב לאכול, לעצמים, במסעדה טובה, העמידו נציב מסה-הכנסה על חמרת מצבו הכלכלי:

כלי: "כן, רק שאיני יכול להרשות לעצמי. רק אם יש הזדמנות מיוחדת, כמו עכשיו, כשיבקר אצלנו קרוב עשיר מחוץ-לארץ. אז אכלנו במקומות יקרים." על חשבוננו.

וכך נתן יעקב תמיר דוגמה ומופת לכל עם ישראל. הוא הביא הביתה אלף ומשהו ל"י לחודש, פירנס בכסף גם את קטישה, אשה וחמישה ילדים, כלם גם את הוצאותיו - שכן, לטענתו, לא היה לו כל חשבון הוצאות! ועוד הסיפק לחסוך כסום רציני.

ני כדי לבנות לעצמו וילה. אולי מפני שהוא יותר, בלב כבוד, על ארוחות במיסעדות יקרות.

השבו, קרוב לשנתיים אחרי שחלל-כהן נציב מסה-הכנסה, היה יעקב תמיר כבר מוכן להודות שמשכורתו במישרד-

האוצר לא היתה מקורה-הכנסתו היחידה. "מקור אחד היו ההוצאות שהרציתי בזמן שהייתי נציב", סיפר לכתב העולם הזה. "הייתי מרצה בשלוש אוניברסיטאות, בתל-אביב, בירושלים ובבר-אילן. הרציתי על דינאמיסטים, באישור הממונים עלי. זה הכפיל את משכורת-הנטו שלי, ואיפשר לי להמשיך בשירות המדינה זמן רב כל-כך. תמיר עצמו לא בא מבית עשיר. הוא יליד גרודנו שבפולין, עלה לארץ עם הוריו בשנת 1935, בהיותו ילד בן 12. אביו היה אופה שכיר, שהכנסתו הספיקה לו כדי לסייע לבנו לממן את לימודי המיסעדות וראיית-החשבון באוניברסיטה ה"פטרית בירושלים.

יעקב תמיר, איש נעים-הליכות המרבה לחייך, היה נוסף במישורת היישובים הרבניים. מצה"ל השתחרר בדרגת סרן, אחרי שירותו כחטיבת ירושלים ובמס"ל. את שירותו באוצר החל כרכונ-חוליה במס"הכ"נ. הוא עבר את כל שלבי הפקידות במישרד זה: כראש חלוצית-ביקורת, כעוזר-מיקצועי לנציב-המס, כפקיד-השומה של ירושלים וכסגן ראשון לנציב מסה-הכנסה לפני שהתמנה כנציב בעצמו.

הוא האריך ככהונת הנציב בגלל כישורו, שהוגדר "לסחוט חצי כוס מיץ מלימון יבש לחלוטין." ואם יכול לסחוט זאת ממשלמיה-המס, על-אחת-כמה-הוכמה ממש-כורת-שלו.

אותו

זה מצחיק!

א? הוויליה שברמת-אשכול נכנסו בני מישפחתו של תמיר חודשים אחדים אחרי שסיים את תפקידו כנציב. אבל אז הסתבר שהמשכורת הממשלתית, בתור ספת ההוצאות בדינאמיסטים פה-ושם, הספיקה ליעקב תמיר לא רק כדי לפרנס את מישפחתו הענפה, לבנות לעצמו בית-פאר ולהחזיק במכונית וולוו - אלא גם כדי לחסוך סכומים נכבדים לימי-גורלו.

הסכונות אלה, יחד עם סכומי-הפיצויים שקיבל כאשר פרש משירות-המדינה, בתום 21 שנות שירות, איפשרו לו לרכוש דירה נוספת, בכיכר המדינה בתל-אביב, דירה יקרה ברובע היהודי בעיר-העתיקה, ומכור גית וולוו נוספת.

כדי שלא יהיה מקום לטעות - תמיר לא רכש את כל הנכסים האלה רק במו"מ נמים חסוף. "את הדירה בתל-אביב", הס"ביר תמיר, "רכשתי בעזרת משכנתה. עבור הדירה בעיר העתיקה שילמתי עד כה רק חלק קטן, כ-60 אלף ל"י. ברגע שהדירה תועמד לרשותי, יעבור מישוה מבנייה-מיש"פחה לגור שם, ואז אשלם את יתרת ה"סכום".

זה המקום להזכיר, כי דירות ברובע היהודי בעיר העתיקה אינן נמסרות לאנשי שים שאינם מתכוונים להתגורר בהן דרך-קבע. יעקב תמיר שוהה לפחות מחצית השבוע בדירתו-מישרדו שברחוב יהודה גור בתל-אביב, בתו הבכירה היא בת 18 עומדת על סף הגיוס לצה"ל.

מאליה נשאלת השאלה: מי מבניימיש-פחתו של תמיר יתגורר בדירה שבעיר-העתיקה?

אלא ששאלה זו אינה מטרידה ביותר את נציב-המס-לשעבר. "קודם נקבל את הדירה", התלוצץ, "אחר-כך נראה כבר מי יגור שם".

את מכונת הווילוו הושנייה שלו רכש, לדבריו, במחיר גריל וכיד שלישיית-המר-כונית נרכשה לפני יותר משנה, במיגרש למכירת-רכב מחוז שברחוב חשמונאים בתל-אביב. אחד מבעלי המיגרש, שביקש להישאר בעילום-שם, העיר: "מכרנו לו את האוטו במחיר טוב במיוחד בשבילו. אצלנו לא עושים בעיות למס-הכנסה, ור-בטח שלא לנציב מסה-הכנסה".

אביב, שאל לאדם במעמדו, "אם לדבריו, הוא שקוע בחבונות גדולים. אם היית משקיע את הכסף יותר טוב - ייתכן שהיית מרוויח הרבה יותר", הוא אמר. סוף-סוף, מה זה היום רכוש של שלושה-ארבעה מיליון לירות, לפקיד-משלתי-לשעבר בר-השקדיש 21 שנים מחייו למה שמכונה בפי כל "העמקת הגבייה"? ושמישהו עוד יעז עכשיו לבוא ולקטר שאי-אפשר להסתדר במדינה הזאת.

מאיר דורון

במדינה

העם

ריפו בהלם

חשיפת השחיתות בצמרת

מועצה לשידטון יותר

משהיא מזיקה לו

עוצמת ההלם בה הוכה השבוע העם הישראלי תה חסרת-תקדים, אפשר היה להשוותה לעוצמת ההלם בה הוכה העם האמריקאי כאשר התברר לו שנישואי ריצ'ארד ניקסון, מעורב בפרשת וטרנאייט; או ההלם הנעים היפאני והחולנדי, כאשר הסתבר שמי שהיו ראש-ממשלה והמפקד העליון של הכוחות המיווניים נטלו שוחד מחברת ייצור המטוסים האמריקאית לוקהיד.

אשר ידלן אינו נשיא מדינת-ישראל, גם לא ראש-ממשלה או רמטכ"ל. הוא בן-סר-הכל עסקן מפלגתי, שכשירון התכרזות שלו בתוספת זאמנויות אישיות וכי-שורים מסחריים וארגוניים, קידמו אותו בסולם הקריירה האישית של עד למוע"מדות לאחד התפקידים הבכירים ביותר ב"מדינה - זה של נגיד בנק-ישראל.

אולם כאשר נערמו שבוע אחרי שבוע, יום אחרי יום, הידיעות על העיסוקת המ"פוקפקות בהן היה אשר ידלן מעורב, ב"תוקף תפקידו כיו"ר מרכז קופת-החולים, הן נראו נוראות ומרובות מדי מכדי להיות אמת. בשל ההתפתחות המהירה של החקיקה בפרשת ידלן, לא הספיק הציבור לע"כל ידיעה אחת לפני שניחתה עליו ידיעה נוספת, גרועה מקודמתה. העובדה שאי-שיות כה מרכזית מצמרת מפלגת השילטון במדינה, נחשפה לפתע במערומה לעיני הציבור, נראתה כמחזה-תעמועים, שגם ב"מדינה המורגלת לחשיפת שחיתויות בסדר-גודל של עשרות מיליונים בין ראשי המשק שלה, היה בו כדי לזעזע.

אטימות מועצת, לא רק העם, אלא גם הממשלה, ששריה היו אמורים להיות בקיאים יותר בעניינים ומצויינים במידע מהימן יותר מאשר האורח הפשוט, סרבו להאמין בעובדות שנחשפו מול עיניהם.

הממשלה, שדנה השבוע בהשלכות של פרשת אשר ידלן ושהיתה צריכה לקבל החלטה אם לבטל את מועמדותו לתפקיד הנגיד, לא היתה מסוגלת להגיע לכלל החלטה. למרות שבפניה היו מונחים ה"דו"ח המלא של היועץ-המשפטי לממשלה, הפרופסור אהרון בסק, ותשובתו של ידלן לתועמד לרשותי, יעבור מישוה מבנייה-מיש"פחה לגור שם, ואז אשלם את יתרת ה"סכום".

זה המקום להזכיר, כי דירות ברובע היהודי בעיר העתיקה אינן נמסרות לאנשי שים שאינם מתכוונים להתגורר בהן דרך-קבע. יעקב תמיר שוהה לפחות מחצית השבוע בדירתו-מישרדו שברחוב יהודה גור בתל-אביב, בתו הבכירה היא בת 18 עומדת על סף הגיוס לצה"ל.

מאליה נשאלת השאלה: מי מבניימיש-פחתו של תמיר יתגורר בדירה שבעיר-העתיקה?

אלא ששאלה זו אינה מטרידה ביותר את נציב-המס-לשעבר. "קודם נקבל את הדירה", התלוצץ, "אחר-כך נראה כבר מי יגור שם".

את מכונת הווילוו הושנייה שלו רכש, לדבריו, במחיר גריל וכיד שלישיית-המר-כונית נרכשה לפני יותר משנה, במיגרש למכירת-רכב מחוז שברחוב חשמונאים בתל-אביב. אחד מבעלי המיגרש, שביקש להישאר בעילום-שם, העיר: "מכרנו לו את האוטו במחיר טוב במיוחד בשבילו. אצלנו לא עושים בעיות למס-הכנסה, ור-בטח שלא לנציב מסה-הכנסה".

אביב, שאל לאדם במעמדו, "אם לדבריו, הוא שקוע בחבונות גדולים. אם היית משקיע את הכסף יותר טוב - ייתכן שהיית מרוויח הרבה יותר", הוא אמר. סוף-סוף, מה זה היום רכוש של שלושה-ארבעה מיליון לירות, לפקיד-משלתי-לשעבר בר-השקדיש 21 שנים מחייו למה שמכונה בפי כל "העמקת הגבייה"? ושמישהו עוד יעז עכשיו לבוא ולקטר שאי-אפשר להסתדר במדינה הזאת.

מאיר דורון